PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 9 Gorffennaf, 2018

YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Gwilym O Jones (Cadeirydd) Y Cynghorydd Robert Ll Jones (Is-gadeirydd) Y Cynghorwyr John Griffith, Glyn Haynes, K P Hughes, Vaughan Hughes, Alun Roberts, Dafydd Roberts, Margaret Murley Roberts a Nicola Roberts.
WRTH LAW :	Rheolwr Gwasanaethau Tai (EL), Swyddog Sgriwtini (GR), Swyddog Pwyllgor (MEH).
YMDDIHEURIADAU:	Mr Keith Roberts – Yr Eglwys Gatholig Rufeinig
HEFYD YN BRESENNOL:	Mrs Sian Purcell – Prif Swyddog, Medrwn Môn. Y Cynghorydd Alun Mummery – Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau (eitem 4 yn unig)

---

1 YMDDIHEURIADAU

Fel y nodwyd uchod.

2 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Dim.

3 MEDRWN MÔN

Croesawodd y Cadeirydd Mrs Sian Purcell, Prif Swyddog Medrwn Môn i'r cyfarfod.

Cyflwynwyd – Adroddiad Blynyddol gan Brif Swyddog Medrwn Môn.

Adroddodd Prif Swyddog Medrwn Môn mai nod Medrwn Môn yw hyrwyddo a chefnogi gwirfoddoli, mudiadau gwirfoddol a chymunedol drwy weithio gydag unigolion, grwpiau a chymunedau ar Ynys Môn i sicrhau eu bod yn chwarae rhan lawn a blaenllaw i ddatblygu potensial yr ynys. Mae Medrwn Môn yn gwmni elusennol cofrestredig gydag aelodaeth o blith mudiadau gwirfoddol a grwpiau cymunedol lleol. Mae'n rhan o rwydwaith o Gynghorau Gwirfoddol Sirol sy'n weithredol ledled Cymru. Daw'r cyllid tuag at eu gwaith craidd o Lywodraeth Cymru drwy'r WCVA. Nododd ymhellach bod gwirfoddolwyr yn chwarae rhan fwyfwy pwysig a dynamig yn eu cymunedau ac mae Medrwn Môn yn hyrwyddo, cefnogi a datblygu pob math o wirfoddoli, gwirfoddolwyr a grwpiau gwirfoddol ar lefel leol, gan

gydnabod bod eu cyfraniad unigryw yn rhoi manteision i'r rhai sy'n defnyddio / derbyn y gwasanaeth, cymunedau lleol a'r gwirfoddolwyr hwy eu hunain.

Nododd mai dyma'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17 ac y cyhoeddir yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2017/18 yn yr hydref ac y byddai'n fodlon mynychu'r Pwyllgor hwn bob blwyddyn er mwyn adrodd ar eu gwaith yn y cymunedau lleol. Cyfeiriodd at y ffaith bod Medrwn Môn yn rhedeg rhaglen Lleisiau Lleol sy'n cael ei hariannu gan y Gronfa Loteri Fawr. Yn ogystal mae Lleisiau Lleol yn sicrhau ffyrdd effeithiol i alluogi unigolion a chymunedau i leisio barn a sicrhau fod eu llais yn cael ei glywed yn ystod cyfnodau cynllunio a dylunio gwasanaethau cyhoeddus, gan ofalu bod darparwyr gwasanaeth yn cael clywed beth yn union y mae ar y gymuned ei angen. Mae'r model 'Adeiladu Cymunedau' wedi'i fabwysiadu i hwyluso'r broses, drwy ddefnyddio'r dulliau ymgynghori gwahanol i greu darlun o holl asedau'r gymuned sy'n amrywio o wasanaethau lleol; adeiladau a llecynnau gwyrdd; pobl, gwybodaeth a sgiliau; i rwydweithiau lleol a gweithgareddau cymunedol.

Cyfeiriodd Prif Swyddog Medrwn Môn at Gynghrair Seiriol a dderbyniodd £10,000 o gyllid datganoledig gan Gyngor Sir Ynys Môn fel prosiect peilot a, gyda chyngor a chefnogaeth Medrwn Môn, fe rannwyd y cyllid rhwng 3 Cyngor Cymuned ar y sail eu bod yn ymgysylltu gyda'u cymunedau ar sut bydd yr arian yn cael ei wario. Nododd y datganolwyd cyllid o'r Gronfa Gofal Canolraddol i Medrwn Môn allu ymgysylltu gyda thrigolion yn Llanfairpwll yn ystod proses o nodi'r angen am Hyb Gymunedol yn yr ardal. Wrth ddefnyddio model 'Adeiladu Cymunedau' a ddatblygwyd drwy ein prosiect Lleisiau Lleol, fe wnaeth Medrwn Môn gynnal nifer o sesiynau mapio yn yr ardal yn ogystal â digwyddiadau agored a sesiynau grwp ffocws. Roedd y dystiolaeth yn dangos mai'r Neuadd Goffa yn Llanfairpwll fyddai'r lleoliad gorau ac mae prosiect Lleisiau Lleol wedi bod yn gweithio gyda'r Cyngor Cymuned a thrigolion eraill i nodi sut y gall y cyllid cyfalaf gael ei wario. Dechreuwyd ar y gwaith adeiladu ar ddechrau'r Haf ac mae'r gweithgareddau a adnabuwyd yn ystod y broses ymgynghori yn awr ar gael drwy Hyb Cymunedol Llanfairpwll, ar ei newydd wedd, ers i'r Hyb gael ei lansio yn Nhachwedd 2016. Mae Bryngwran a Llanfaelog yn 2 hyb ychwanegol sy'n derbyn cymorth Medrwn Môn erbyn hyn. Mae'r ddau hyb yma wedi gweithio gyda Lleisiau Lleol i greu ffordd o ddal gwybodaeth am asedau lleol a hefyd gwybodaeth am yr hyn yr oedd pobl leol yn teimlo yr oeddynt eu hangen yn yr hybiau. Nododd fod 7 hyb mewn cymunedau lleol ar yr ynys bellach wedi eu sefydlu ac yn derbyn cefnogaeth gan Medrwn Môn.

Cyfeiriodd ymhellach at y cynllun Linc Cymunedol Môn sy'n gweithredu fel Un Pwynt Mynediad ar gyfer pobl Ynys Môn i gael gwybodaeth am fudiadau trydydd sector. Mae Linc Cymunedol yn derbyn cyswllt uniongyrchol gan unigolion, ond hefyd yn derbyn cyfeiriadau gan y Cyngor Sir a Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr. Dywedodd y bydd cynllun 'Presgribsiynu Cymdeithasol' yn cael ei sefydlu eleni gyda Medrwn Môn yn gallu derbyn atgyfeiriadau gan Feddygon Teulu i amrywiaeth o wasanaethau lleol a ddarperir gan sefydliadau sector cymunedol. Mae'r cynllun hwn er mwyn cefnogi unigolion i gymryd mwy o reolaeth dros eu hiechyd eu hunain. Bydd y cyllid ar gyfer y cynllun yn dod drwy gyfuniad o gyllid gan Fwrdd iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, clystyrau Meddygon Teulu a'r Gronfa Gofal Integredig.

Ystyriodd y Pwyllgor yr adroddiad ac fe godwyd y prif faterion canlynol:-

- Gofynnwyd am gadarnhad o ran y cyllid ychwanegol a dderbynnir gan Medrwn Môn i gyflogi staff er mwyn cyflawni prosiectau penodol. Ymatebodd y Prif Swyddog fod gan Medrwn Môn 9 aelod o staff parhaol a bydd 5 Cydlynydd Asedau Lleol yn cael eu cyflogi am gyfnod o 2 flynedd. Dywedodd hefyd fod cyllid wedi'i dderbyn drwy'r prosiect 'Plant Mewn Angen' er mwyn ariannu'r Cyngor Ieuenctid gyda gweithiwr ar secondiad yn cyflawni'r rôl fel Cydlynydd Prosiect am gyfnod o 3 blynedd;
- Gofynnwyd am gadarnhad ar y cyllid y mae Medrwn Môn yn ei dderbyn. Ymatebodd y Prif Swyddog bod Medrwn Môn yn 2018/19 yn derbyn £36,000 drwy'r Gronfa Gofal Integredig (ICF) tuag at waith Cyswllt Cymunedol Môn a £74,000 drwy'r Gronfa Gofal Integredig tuag at waith y Cydlynwyr Asedau lleol – mae'r ddau brosiect hwn yn rhan o brosiect ehangach ar Presgribsiynu Cymdeithasol mewn partneriaeth â'r Clystyrau meddygon Teulu a Betsi Cadwaladr. Derbyniodd Medrwn Môn £8,500 pellach tuag at gyllid craidd. Holodd y Pwyllgor ymhellach a yw'r Cyngor Sir yn derbyn Datganiad Cyfrifon Medrwn Môn. Dywedodd, gan fod Medrwn môn yn gwmni elusennol cofrestredig bod y cyfrifon yn cael eu cyflwyno i 'Dŷ'r Cwmnïau' a'u bod ar gael ar-lein i'r cyhoedd. Cytunodd y gellid cyflwyno copi o Ddatganiad Cyfrifon Medrwn Môn i'r Pwyllgor Sgriwtini;
- Cyfeiriwyd at fodel 'Cynghrair Seiriol' a holwyd a fydd prosiectau tebyg yn cael eu hymestyn i ardaloedd eraill ar yr Ynys. Ymatebodd y Prif Swyddog y rhagwelir y bydd prosiectau megis yr un yn ardal Seiriol yn cael eu hymestyn i ardaloedd eraill a chyfeiriodd at y strategaeth 'Cynllunio lle' sy'n cael ei arwain gan yr Awdurdod lleol. Dywedodd hefyd fod 'Cynghrair Seiriol' wedi cymryd amser i ddatblygu ond bod gwersi wedi eu dysgu ac mai'r gobaith yw y byddai cynlluniau tebyg yn datblygu'n gynt;
- Gofynnwyd am gadarnhad a fydd hybiau cymunedol eraill ar gael mewn lleoliadau eraill ar yr Ynys gan fod gwasanaethau statudol yn dod yn fwy dibynnol ar gyrff gwirfoddol. Ymatebodd y Prif Swyddog bod potensial i ddatblygu hybiau pellach o fewn cymunedau lleol a cyfeiriodd at y cyfleusterau yn y Tŷ Coffi, Llanfaethlu, Siop Mechell, Llanfechell a chynllun 'Tro Da' ym Menllech a nododd bod yna hefyd hybiau swyddogol sydd wedi'u mabwysiadu o fewn trefniadau'r Cyngor Sir sy'n hyrwyddo cymunedau i ddod ynghyd er mwyn sicrhau gwell cyfleusterau o fewn eu hardaloedd;
- Gofynnwyd am gadarnhad o ran a oes diffyg gwirfoddolwyr mewn rhai cymunedau. Ymatebodd y Prif Swyddog ei bod yn ymddangos mai'r un bobl sy'n gwirfoddoli yn y gymuned leol. Ychwanegodd fod Medrwn Môn wedi bod yn targedu pobl y tu allan i ysgolion a chanolfannau hamdden er mwyn hyrwyddo gweithgareddau cymunedol/prosiectau o fewn eu hardaloedd ac er mwyn annog mwy o bobl i wirfoddoli yn eu cymunedau. Holodd Aelodau a oedd modd i Medrwn Môn gefnogi Cynghorau Cymuned i hyrwyddo gweithgareddau lleol. Ymatebodd y Prif Swyddog gan ddweud nad oes modd i Medrwn Môn weithio'n uniongyrchol â Chynghorau Cymuned oherwydd strwythur y llywodraeth sy'n atal gwasanaethau cyhoeddus rhag cael eu cefnogi gan gorff o'r fath. Fodd bynnag, dywedodd y gall Medrwn Môn roi arweiniad o ran ffynonellau cyllido. Nododd ymhellach fod cynrychiolydd o Medrwn Môn yn aelod o'r Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned;

- Gwnaed sylwadau fod gwefan Medrwn Môn wedi dyddio a bod angen ei ddiweddaru. Ymatebodd y Prif Swyddog ei bod yn gwerthfawrogi'r sylwadau a nododd y bydd gwefan Medrwn Môn yn cael ei diweddaru dros y misoedd nesaf;
- Gofynnwyd am gadarnhad ar sut mae Medrwn Môn yn cymharu â chyrff gwirfoddol tebyg eraill o fewn awdurdodau lleol eraill yng Nghymru. Ymatebodd y Prif Swyddog gan ddweud, o ganlyniad i'r gwaith partneriaeth da â'r Cyngor Sir, bod model Medrwn Môn yn unigryw ac yn uchel ei barch ymysg awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a Swyddfa Archwilio Cymru.

PENDERFYNWYD:-

- **Nodi'r adroddiad a gofyn i Medrwn Môn fynychu'r Pwyllgor yn flynyddol er mwyn adrodd ar eu gwaith ar yr Ynys fel y gellir craffu'r bartneriaeth gyda'r cyngor.**
- **Bod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei gynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol gan Medrwn Môn.**

4 STRATEGAETH GWRTH DLODI

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Pennaeth Gwasanaethau Tai mewn perthynas â'r uchod.

Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai nad oes Strategaeth Gwrthdlodi yn bodoli yn y Cyngor ar hyn o bryd. Mae'r ddogfen hon wedi'i chydnabod fel blaenoriaeth ar gyfer rhaglen waith yr Uned Strategol Gwasanaethau Tai ar gyfer 2017/18 sydd wedi'i yrru gan Gynllun Corfforaethol 2017/2022. Nododd mai un o'r negeseuon cryfaf o ran gwrthdlodi yng Nghymru ar hyn o bryd yw bod mwy o bobl o oed gwaith yn dioddef tlodi ar hyn o bryd o gymharu â 10 mlynedd yn ôl. Dywedodd ymhellach nad yw'r gair 'tlodi' o reidrwydd yn golygu rhywun â dim arian, gall olygu pobl yn teimlo nad oes modd iddynt gymryd rhan mewn gweithgareddau ar lefel gymunedol ac efallai diffyg gallu i gael nwyddau neu gael mynediad i wasanaethau hanfodol. Mae gan y Cyngor Sir rôl i hyrwyddo strategaethau sy'n galluogi pobl i gael mynediad i'r gwasanaethau sydd ar gael ac hefyd i geisio arwain pobl tuag at wasanaethau nad yw'r Cyngor yn eu darparu. Mae'r Strategaeth gwrthdlodi wedi bod yn destun trafodaeth fewnol o fewn y Cyngor er mwyn codi ymwybyddiaeth a gosod gwaelodlin o weithgareddau o fewn gwasanaethau a gyda phartneriaid a datblygu dull o fesur effaith y gwasanaethau ar ddelio â thlodi mewn cymunedau ar yr Ynys. Cynhaliwyd cyfnod o ymgynghori cyhoeddus ym Mai 2018 drwy'r cyfryngau cymdeithasol a gwefan gorfforaethol y Cyngor ond nododd na dderbyniwyd unrhyw adborth gan y cyhoedd ond y derbyniwyd ymateb da gan bartneriaethau sy'n gweithio gyda'r Cyngor ac sy'n dymuno bod yn rhan o'r strategaeth.

Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Tai unwaith eto fod y Strategaeth Gwrthdlodi yn ddogfen gorfforaethol ar draws holl wasanaethau'r Cyngor ac y dylai fod yn rhan o'r Cynllun Cyflawni Blynyddol.

Ystyriodd y Pwyllgor yr adroddiad a codwyd y prif faterion canlynol:-

- Gwnaed sylwadau fod Cyngor ar Bopeth Ynys Môn wedi nodi bod mwy na £1.2 miliwn o fudd-daliadau a oedd ar gael i bobl Ynys Môn yn mynd heb eu hawlio. Codwyd cwestiynau am sut y gall gwasanaethau sicrhau bod y bobl hynny sy'n gymwys i gael budd-daliadau o'r fath yn gallu gwneud cais a sut y gellir sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r hyn y mae ganddynt hawl iddo. Ymatebodd y Rheolwr Gwasanaethau tai bod Swyddogion Cynhwysiant Cymdeithasol wedi eu penodi yn y Gwasanaethau Tai ac y bydd un swyddog yn gweithio o fewn y sector preifat er mwyn codi ymwybyddiaeth am hawliau i fudd-daliadau. Dywedodd fod pobl yn methu â hawlio budd-daliadau yn fater cenedlaethol, fel rhieni yn methu â hawlio prydau ysgol am ddim i'w plant y mae ganddynt yr hawl i'w derbyn. Nododd y Pwyllgor ymhellach nad yw pobl yn cael eu harwain tuag at y budd-daliadau y mae ganddynt hawl iddynt a'u bod felly yn colli allan yn ariannol;
- Gofynnwyd am gadarnhad o ran pa bartneriaethau sy'n gweithio gyda'r awdurdod yr ymgynghorwyd â nhw mewn perthynas â'r strategaeth hon. Rhoddodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai enghraifft o'r mathau o sefydliadau y mae'r Gwasanaeth Tai yn cydweithio'n agos â nhw h.y. Medrwn Môn, CAB a'r Cymdeithasau Tai. Nododd hefyd fod gan wasanaethau eraill bartneriaethau â gwahanol sefydliadau y byddant yn cydweithio â nhw. Codwyd cwestiynau pellach am y ffordd y bydd yr awdurdod yn monitro datblygiad y Strategaeth Gwrthdlodi. Ymatebodd y Swyddog gan ddweud y bydd yn her o ran y Strategaeth hon gan y bydd yn ddogfen y bydd angen i bob gwasanaeth fynd i'r afael â hi a nododd y dylai pob gwasanaeth ei mabwysiadu fel rhan o'u Cynlluniau Darparu Gwasanaeth;
- Cyfeiriwyd at atodiad 1 yr adroddiad a oedd yn nodi canran y plant a oedd yn byw mewn tlodi ar Ynys Môn. Gofynnwyd sut yr oedd cymhareb tlodi plant yr awdurdod yn cymharu ag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru. Ymatebodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai gan ddweud bod y lefel o dlodi plant yn uwch mewn rhai ardaloedd o Gymru na'i gilydd. Gwnaed sylwadau y gall diffyg tai cymdeithasol a llety rhent fod yn ffactor ac y gallai'r broblem waethygu unwaith y bydd y prosiect Wylfa Newydd yn dechrau ac fe allai llety fod yn broblem ddifrifol ar yr Ynys.
- Cyfeiriwyd at y sylwadau yn yr adroddiad mewn perthynas â 'Chryfhau teuluoedd a chymunedau'. Mae'r gwasanaethau hyn yn darparu cymorth i deuluoedd a chymorth blynyddoedd cynnar a mynediad amserol i wasanaethau megis gwasanaethau iechyd meddwl'. Fe'i ystyriwyd yn rhagfarnllyd awgrymu bod pobl sy'n dioddef tlodi angen mwy o wasanaethau iechyd meddwl nag unrhyw un arall a bod angen newid yr adroddiad i ddarllen 'mynediad mwy amserol i wasanaethau megis gwasanaethau iechyd'. Cyfeiriwyd hefyd ar y ffaith nad yw tlodi o reidrwydd yn golygu bod pobl yn dlawd ac ar fudd-daliadau; mae mathau gwahanol o dlodi e.e. pobl yn gweithio ar gyflogau isel, pobl â phroblemau iechyd ac anableddau a phobl sydd â safon wael o addysg.

Roedd yr Aelodau yn ystyried bod angen i bob adran yn y Cyngor fabwysiadu'r ddogfen bwysig hon a bod angen rhoi hyfforddiant i'r holl staff rheng flaen.

Mynegodd yr Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau fod hon yn ddogfen bwysig a cytunodd bod angen i'r Strategaeth Gwrthdlodi gael ei chynnwys a'i blaenoriaethu ym mhob Gwasanaeth o fewn y Cyngor.

PENDERFYNWYD argymell i'r Pwyllgor Gwaith y dylai gymeradwyo'r Strategaeth Gwrthdlodi a bod pob gwasanaeth yn blaenoriaethu'r strategaeth yn eu gwaith o ddydd i ddydd a'i fod yn amcan i bob gwasanaeth ei chynnwys yn eu Cynlluniau Darparu Gwasanaeth.

5 RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd – adroddiad gan y Swyddog Sgriwtini ar Raglen Waith y Pwyllgor hyd ar fis Mehefin 2019.

Ystyriodd Aelodau y dylai:-

- Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru gael ei wahodd i fynychu cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio i roi trosolwg o'i rôl a'i gyfrifoldebau ac i adrodd ar y Cynllun Heddlu a Throsedd 2017 – 2021.
- Medrwn Môn gael eu gwahodd i'r Pwyllgor Sgriwtini bob blwyddyn er mwyn adrodd ar eu gwaith ar yr Ynys er mwyn craffu ar y bartneriaeth â'r Cyngor.

PENDERFYNWYD nodi'r Rhaglen Waith hyd at Mehefin 2019 ac i wahodd Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru i gyfarfod o'r Pwyllgor yn y dyfodol ac i Medrwn Môn fynychu cyfarfod o'r Pwyllgor i gyflwyno eu Hadroddiad Blynyddol.

GWEITHRED: Fel y nodwyd uchod.

Y CYNGHORYDD G O JONES
CADEIRYDD